

Régi jó Budapest

Kedves kötelességet teljesít a „Régi jó Budapest“ krónikása, amikor ennen elődjéről — a sokkal régibb „jó Budapest (illetve még Pest és Buda) krónikásáról megemlékezik. Ez a hajdani krónika könyvalakban: „Utazás Pestről Budapestre“. A század elején jelent meg s amint a szerző előszavában írja: rajzokat és emlékeket közöl a magyar főváros utolsó 65 esztendejéről (1843-tól — 1907-ig). „Porzó“ álnéven írta meg ezt a könyvet Ágai Adolf, a régi híres élclap, a „Borsszem Jankó“ kitűnő és szellemes szerkesztője.

— Kevesen élnek már — így kezdi — azok közül, akik velem együtt szemlélő tanui voltak annak a csodálatraméltó átváltozásnak és haladásnak, mely Budapestünket Európa legszebb és legrendezettebb fővárosai sorába emelte. De tanulására szolgálhat e könyv azoknak is, akik egy későbbi kornak a szülöttei.

A ma krónikása ugyanezt írhatná az újabb „Régi jó Budapest“ minden egyes közleménye elé s a maga személyes vonatkozásában: Kevesen élünk már azok közül, akik velem együtt szemlélő tanui voltak...

Lássuk tehát, milyen is volt ez a még régibb világ?

A hajdani krónika szerint a régi Lipót- (ma Szent István) városban a Bazilikának 1843-ban még hírehamva sem volt (most már van híre is és a minapi nagy tetőégés után — sajnos — hamva is), s helyette a hívek egy bogárhátú templomkába jártak, egy törpe épületkébe, amelyben „elfért a legnagyobb áhitat is, de egy jóra való miatyánk már kiszorult belőle.“

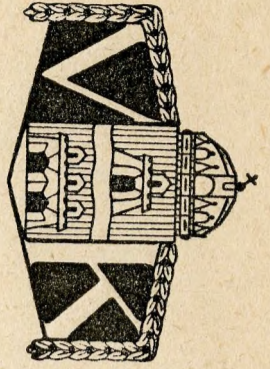
— Akkoriban — írja tovább — májusban igazi tavasz volt még, télen pedig rendszeren beállott a Duna. „Sokadalom, valóságos nép-ünnep tarkállott-zajongott a folyam hátán. Még ringlispil is forgott rajta. A szélesre-hosszúra kicsiszolt csuszkán a Redoute-tól (a mai Vigadóépület) a Rudas-, azon egészen a Sáros- (ma Szent Imre-) fürdőig lehetett iringálni, s nem csak féltűnést okozott, midőn valamely idegen, jobbára a Lánc-hídat építő angolok egyike-másika korcsolyázva iramlott végig a jégen.“

— Színház elnevezés alatt száz esztendővel ezelőtt — így mondja — Pesten vagy Budán csak német színházat értettek. „„Stadttheater“ (Városi Színház) néven egy Forst nevű német direktor társulata játszott a fából összetákolt színházban, amely leégett, épügy, mint utóda, a Nottheater (Szükség-színház), valamint a Gyapjú-utcai (ma Báthory-utca) német színház is. (Alighanem a Kerepesi-úton (ma: Rákóczi-út) felpirkanó és szárnyait bontogató magyar nemzeti színházi múzsa tüzes szikrái perzselték fel a színiátszásnak ezeket a pesti né-

Mi szépn édesám
Erempem pumpam.
Bállo vonacssadi
Asz istn képn mah!
Aminek ez volna az értelme.
Mi szép vagy édesem
Örömben, búban,
Bájló vonásidon
Az Isten képe van.

— És mégis — írja tovább — milyen esték voltak azok! Az orchestrum mélyéből fölmerül egy borzas, fehér üstök — az Erkel Ferencé. Saját művét, az ő Hunyadi-ját fogja igazgatni. Milyen riadalom a benyitó (nyitány) után, melynek minden egyes hangját utána dúdolta az egész karzat: „Mehalt a cselszövő!...“

A cselszövő meghalt, de él a szép hagyomány és Budapest történetének ezek a kedves apróságai nemzedékről nemzedékre szállva fel-fressülnek emlékeinkben és bizalmat öntenek a csüggedő lelkekbe.
Dr. Kovács Jenő

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Oszályozás

308

Hely

Idő

"184"

Személy

Helyszám

Szekesfővárosi háziyomda 1926 — 8891

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fiz.)

(Oldal)

1947 aug 23.

Forrás:

Fős. Narkó

Szerző:

Kovács Jenő é.

Cím:

Régi jó Budapest

met tanyáit.)

„Kántornét, Dérynét, Megyeryt magasztalva emlegették — mondja Porzó —. Rajongással, megittasodva hallgattuk Fáncsyt, Egressyt, Leéndvayt, Szentpéterit. Hát még midőn a fejedelmi Laborfalvy Róza (Jókai Mór első felesége) szózatot ajkairól zendült föl a magyar szó, amelyet nálánál szebben soha senki sem ejtett még.“

A régi Nemzeti Színházban hetenként háromszor operát tűztek a dráma közé, híres, neves külföldi énekesekkel. Főleg olasz tenoristák vendégjátékairól regéltek sokat. Ezek között leghíresebbek voltak Mazzi és Ceresa. Nagy baj volt, hogy egyiküket sem lehetett magyar szóra fogni. „Már pedig — írja a régi krónika — Hunyady Lászlóban csak nem lehetett az opera hősét taljánul énekeltetni s így nagykeservesen, valamiképp csak bemagoltatták velük a szerep magyar szövegét. De nem volt benne köszönet. Mind a kettő a maga kényelmére megolaszosította a magyar verseket. Mazzi-Hunyady László például így emlegette Szilágyi Erzsébetet:

— Összecsosszan az annjám (özvegyasszony az anyám).

Ceresa még kegyetlenebb volt a magyar nyelv iránt. Gara Máriának így vallott szerelmet: